
Zpěvuchtivý VUS UK aneb Vysokoškolský umělecký soubor vstupuje do 7. dekády svého působení

Téma amatérského pěveckého sboru může být v dnešní době pokládáno za poněkud archaické, ale lidí, kteří se ve volném čase scházejí, aby si společně zazpívali, je stále hodně.

Vysokoškolský umělecký soubor Univerzity Karlovy, se svými téměř osmdesáti členy, je jedním z největších neprofesionálních pěveckých souborů v Praze a ČR, a díky svým nedávno oslaveným 60. narozeninám sbor s téměř nejdelší dobou působení. Co jsou zač všichni ti nadšení a obětaví zpěváci a kdo jsou ti, kteří jim pomáhají, aby všechno to snažení mělo úspěch?

Název tělesa trochu klame, protože ve skutečnosti se nejedná o studentský sbor. Jméno Univerzity Karlovy nese ve svém názvu od roku 1977, kdy Univerzita fungovala jako jeho zřizovatel. V současné době sice sbor není její organickou součástí, ale pojí je, kromě více než dvaceti let společné historie, i smlouva o spolupráci, která sboru zajišťuje základní podmínky pro jeho existenci – zkušebnu s nezbytným zázemím. Sbor na oplátku každým svým vystoupením reprezentuje UK u nás i v zahraničí.

Současný sbormistr Jakub Zicha (*1974) říká, že VUS UK je společenstvím zpěvuchtivých amatérů nejrůznějšího věku, profese a sociálního původu. *„Jsme sice sborem akademickým, ale nejsme sborem školním. I když nejvíce nových členů k nám přichází po čas svého vysokoškolského studia, není to dogma. Věkové hranice stanoveny nemáme, nejmladší členové se u nás objevují už po čas střední školy, naopak nezřídka zůstávají i v době, kdy jejich studium je již dávnou minulostí. Pokud jde o hudební vzdělání, všichni členové jsou amatéři (což bývá i jednou z podmínek účasti na některých festivalech či soutěžích) a tedy bez důkladnějšího hudebního vzdělání, výjimky lidí, kteří se třeba zpěvu věnovali na LŠU, by se daly spočítat na prstech jedné ruky.“*

Přijetí za člena je v podstatě jednoduché - zájemce se dostaví ke sbormistrovi do zkušebny ve Voršilské ulici v Praze 1 na přezkoušení a pokud je u něho potvrzen hudební sluch a zdravý hlas, je přijat. Pokud někdo zjistí, že kolegům nestačí, nikdo ho oficiálně nevyhazuje, takže se buď sám rozhodne raději odejít nebo se snaží vyrovnat se ostatním třeba soukromými hodinami zpěvu a hlasové techniky.

Perličkou sboru je, že i bývalí „VUSáci“, a ti se za ta léta počítají na stovky, jsou se sborem neustále v kontaktu, spolu s rodinnými příslušníky tvoří důležitou část věrných posluchačů na koncertech a také posílají své potomky jako nové členy. Někdy se ve sboru objeví druhá a dokonce i třetí generace členů. Obvyklé jsou i sňatky párů, které se poznaly ve sboru. Pokud někdo z nějakého důvodu musí členství přerušit, samozřejmě má právo se kdykoliv vrátit.

Jak to funguje organizačně

Hudební těleso této velikosti a provozu si vynucuje pevně stanovené vedení, jehož struktura je poměrně jednoduchá. V čele stojí umělecký vedoucí, který je zodpovědný za umělecký vývoj souboru, a předseda sboru, na jehož bedrech leží problémy organizační. Součástí uměleckého vedení jsou dále druhý sbormistr a hlasový poradce, který se snaží zpěvákům vštěpovat základní technické pěvecké návyky. Tito tři jediná profesionálové ve sboru určují rovněž další směřování sboru, skladbu repertoáru, výběr akcí, kterých se sbor zúčastní apod. V otázkách organizačních jsou předsedovi ku pomoci mnozí dobrovolníci, kteří se starají o notový archiv, distribuci zvukových nosičů, o technické zázemí jako např. stěhování větších nástrojů na koncerty atd.

V otázce financí je to také jednoduché – sbor má to, co si vydělá. Členové sboru sice platí příspěvky do společné pokladny, ale to je částka veskrze symbolická. Většinu rozpočtu sboru tvoří koncerty pro jiné pořadatele, za které sbor dostává honorář. Jak všude vidíme i slyšíme, situace se sponzoringem je v kultuře velmi neveselá, získat dlouhodobého sponzora je velmi obtížné – a o Praze to platí dvojnásob.

Osobnost dirigenta

Jakubova cesta k hudbě byla poměrně přímá - maminka je profesionální zpěvačka, její rodiče byli rovněž profesionální hudebníci. Jeho první kroky po základní škole tedy logicky mířily na konzervatoř. Hrál tenkrát na violu. Napoprvé se na konzervatoř nedostal a tak strávil rok na gymnáziu a, světe div se, za rok ho na konzervatoř vzali rovnou do druhého ročníku.

„V hudbě jsem samozřejmě chtěl pokračovat. Pod vlivem několika výrazných osobností, z nichž za všechny bych rád jmenoval dirigenta Mario Klemense, jsem se rozhodl zkusit dirigování. Rovněž mě vzali rovnou do druhého ročníku. Tady musím vzpomenout na své učitele, jimiž byli postupně Hynek Farkač, Jan Kasal a Miriam Němcová a v oblasti sborového dirigování Miroslav Košler. Oni mi dali základy, bez nichž bych nebyl, kde jsem.“

Na doporučení dvou bývalých sbormistrů Miriam Němcové a Jaroslava Brycha dostal Jakub Zicha o prázdninách před pátým ročníkem nabídku nastoupit na právě uvolněné místo uměleckého vedoucího VUS UK. Prý dlouho neváhal, nabídku přijal a v souboru je již desátou sezónou. Je tak nejdéle sloužícím uměleckým vedoucím v šedesátileté historii sboru.

V roce 1999 přešel na pražské konzervatoři z řad studentů do řad vyučujících. Mimo to pohostinsky spolupracuje jako dirigent s různými sbory a orchestry, je zván do porot mezinárodních hudebních soutěží (zvl. sborových), od roku 2004 spolupracuje s Národním divadlem, pro něž hudebně připravil již 3 inscenace činohry. Od roku 2007 působí ve funkci regenschorioho v bazilice sv. Jakuba v Praze na Starém Městě. Na nedostatek práce si stěžovat nemůže, ale všechno ještě dokáže skloubit s rodinným životem – manželka hraje profesionálně na hoboj a právě na mateřské dovolené pečuje o jejich dva malé syny.

I všechny ostatní hudební aktivity se Jakub snaží propojit do činnosti sboru, který často vystupuje v doprovodu jeho přátel hudebníků, snaží se do repertoáru sboru zapojovat i svoji oblíbenou hru na cimbál. *„Každý muzikant má nějaký ten ventil, někdy zcela mimo, já zůstal uvnitř hudby. V polovině devadesátých let jsem se zamiloval do folklóru zejména zemí tzv. „karpatského oblouku“ a spolu s hudbou období renesance to pokládám za muziku nejvíce „návykovou“ - a tam si někdy utíkám.“*

Repertoár sboru

Repertoár sboru je daný podobou koncertní sezóny a jednotlivých vystoupení. Koncerty jsou dlouhodobě připravované buď pro cizí pořadatele, kdy je repertoár zpravidla plně podřízen požadavkům jednotlivých agentur či přímo orchestrů, které si vystoupení objednají. To je třeba případ nedávného akceptování pozvánky k účasti na čtyřech koncertech cyklu „Pocta tvůrcům“, jehož pořadatelem byla Česká filharmonie. Tyto koncerty byly postupně věnovány skladatelům Zdeňku Lukášovi, Antonínu Tučapskému, Petru Ebenovi, Josefu Bohuslavu Foersterovi a Bohuslavu Martinů.

Podobným příkladem, i když trochu z jiného těsta, je pravidelná spolupráce sboru s Filharmonii Hradec Králové na provádění díla Carla Orffa Carmina burana, jehož se sbor účastní již po několik let v pražském Rudolfinu a na dalších předních scénách v Praze i v dalších městech.

A pak jsou tu vlastní sborové koncerty. Na jejich tvorbě Jakub spolupracuje s kolegou Jiřím Petrdlíkem, který působí ve sboru od roku 2003 jako druhý sbormistr. Repertoár je zcela nezávislý na vnějších vlivech, limity jsme stanoveny pouze časovými proporciemi, schopností sboru vybraný repertoár nastudovat a případnými technickými a ekonomickými podmínkami spoluúčinkujících profesionálních umělců, které ta či ona konkrétní partitura vyžaduje.

Zvláštní skupinou tvorby dramaturgie jsou společné koncerty s jinými amatérskými tělesy (nejčastěji sbory), jejichž velká část se uskutečňuje při zahraničních zájezdech sboru. Nežřídko se takové sbory dohodnou na provedení společné skladby a tomu se pak vše podřizuje.

„Musím přiznat, že velmi rád některé původní skladby upravuji. Zabývám se tím od mládí, kdy mě inspirovala osoba v mém hudebním vývoji s rolí snad největší - Pavel Jurkovič, rodinný přítel a kolega mé maminky z vynikajícího komorního souboru Pražští madrigalisté. Nenápadně a nenásilně formoval můj vztah k muzice od samých počátků. On to byl, kdo mě vyzval k prvním úpravám lidových písní a vánočních koled pro komorní soubor, s nímž uskutečňoval pravidelné vánoční podvečery pro Společnost pro starou hudbu a Klub Jonáš divadla Semafor a populární Vítání jara v Roztokách. Tady jsem si vyzkoušel první pokusy v aranžování nástrojů a později i lidských hlasů. Vlastní úpravy často užívám i pro repertoár VUSu, např. v roce 2003 jsme na koncertě k 55. výročí sboru úspěšně uvedli cyklus deseti Biblických písní Antonína Dvořáka v mé verzi pro smíšený sbor a komorní orchestr – seznámil jsem se v té době s úpravou sedmi těchto písní od J. Burghausera, ale chtěl jsem mít Biblické všechny a po svém. Na našem nejnovějším CD „Píseň česká“ jsou zase zaznamenány Moravské dvojzpěvy stejného autora v úpravě pro sbor a komorní soubor – přišlo mi líto dělat tuto takřka lidovou muziku „jen“ s klavírem.“

Jinak ještě pro doplnění, v souladu s filosofií svého učitele Mario Klemense Jakub tvrdí, že jeho znalosti končí tam, kde začíná bigbít. Tedy populární hudba, která je v poslední době ve sborech, na festivalech i soutěžích tak žádána a vyhledávána, to je něco, čeho se od něho jeho zpěváci nedočkají.

Amatéri a profesionálové

Sbormistr uvádí, že největší rozdíl v práci s amatéry nebo profesionály je v technické dispozici jednotlivých zpěváků a v rychlosti práce. Profesionální sbor zkouší pětkrát týdně tři až čtyři hodiny, VUS zkouší dvakrát týdně dvě hodiny. Pro práci s amatéry prý nepoužívá žádnou zvláštní metodu.

„Pokud jde o technickou stránku, jsou skladby, které se bez profesionálního školení nedají zazpívat hezky. Neříkám, že se nedají zazpívat, ale kladu důraz na to slovo „hezky“. Na druhou stranu práce s amatéry má i jednu nezpochybnitelnou výhodu – ti lidé to dělají dobrovolně, rádi a většinou s chutí. A to vám leckdy nahradí i nějaký ten technický nedostatek. Navíc vyspělý amatérský sbor je schopen se vybičovat k výkonům, které hraničí s profesionálními. Sám říkám, že to, co nejvíc obdivujeme na profesionálních tělesech, je vyrovnanost jejich výkonů, nikoliv jednotlivé výkony samy.“

Plány do budoucna

„Tady by se asi slušelo naznačit nějaké konkrétní cíle, nějaká předsevzetí, ale zůstanu v obecné rovině. Naším největším oceněním - a teď mluvím za celé vedení sboru - je, když po koncertě přijde někdo z bývalých členů, nebo dokonce z bývalých sbormistrů, a pochválí samotný sbor nebo konkrétní vystoupení, ale už i to, že přijdou, je pro nás pocta. Nebo úplně stačí, když současní členové po zkoušce nebo koncertu přijdou s tím, že se jim dobře zpívalo. Tedy plán do budoucna je co nejvíce spokojených zpěváků a posluchačů, protože jedno bez druhého nemá smysl.“

Jana Horníková – Chomátová

www.vus-uk.cz